

Univers Pedagogic

36 (966),
9 octombrie 2025

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

pro

13 profesori și educatori din țară, recompensați la „Pedagogul anului” 2025

Ministerul Educației și Cercetării a organizat pe 4 octombrie a.c. ceremonia de decernare a premiilor pentru laureații concursului republican „Pedagogul anului”, evidențiind profesionalismul și dedicația cadrelor didactice din întreaga țară. Evenimentul care a reunit autorități, reprezentanți ai comunității educaționale și parteneri internaționali, a marcat un moment de recunoaștere a excelenței în educație.

Concursul s-a desfășurat pe cinci categorii: profesorul anului în arii curriculare „Limba și comunicare”, „Matematică și științe” și „Educație sociouma-

nistică”, precum și învățătorul și educatorul anului. Cele 13 cadre didactice premiate s-au remarcat prin competență pedagogică, creativitate și implicare constantă în procesul educațional.

Ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun, a mai menționat că, prin exemplul lor, pedagogii contribuie la formarea caracterelor elevilor și la dezvoltarea unei societăți bazate pe respect, empatie și responsabilitate civică. Totodată, el a apreciat eforturile cadrelor didactice de a se adapta la noile cerințe educaționale și de a integra metode inovatoare, menite să stimuleze gândirea critică și creativitatea elevilor.

Președinta Republicii Moldova, Maia Sandu, a remarcat

importanța rolului profesorilor în procesul de modernizare a sistemului de învățământ și a subliniat că succesul reformelor depinde direct de implicarea acestora. Dumneaei a reiterat că pedagogii nu doar formează elevi, ci contribuie la transformarea educației și, implicit, a întregii societăți, fiind piloni esențiali de promovare a unei culturi, a performanței și responsabilității. Președinta a apreciat dedicarea cadrelor didactice de a sprijini fiecare elev în dezvoltarea sa, de a cultiva încrederea și curajul necesar, pentru a face față provocărilor viitoare, și a remarcat că munca lor are un impact direct asupra stabilității și progresului comunităților locale și al țării.

Câștigătorii locului I au primit premii de 50.000 de lei, cei de pe locul II – 25.000 de lei, iar locul III le-a adus protagoniștilor câte 15.000 de lei, alături de titlul onorific „Pedagogul anului”, diploma Ministerului Educației și Cercetării și gradul didactic următor celui deținut. În plus, 14 cadre didactice au fost desemnate laureați cu mențiuni, conferindu-li-se grade didactice superioare.

(Continuare în pag.2)

Două milioane de lei pentru dezvoltarea rețelei Școlilor Model

Ministerul Educației și Cercetării, maib și AO „Junior Achievement Moldova” au semnat un acord de finanțare nerambursabilă, în valoare de 2 milioane de lei, destinat consolidării rețelei Școlilor Model din Republica Moldova. Inițiativa se înscrie în cadrul Parteneriatului Național „Moldova pentru Educație”, platformă care reunește autorități publice, sectorul privat și organizații internaționale în efortul comun de modernizare a școlilor și de asigurare a unei educații de calitate.

Fondurile vor fi direcționate către implementarea proiectului „Educația economică și antreprenorială în școlile model”, desfășurat în perioada 1 octombrie 2025 – 31 decembrie 2026. Proiectul vizează 35 de instituții din întreaga țară și include activități educaționale, sesiuni de instruire pentru cadrele didactice și colaborări cu autoritățile locale și sucursalele maib din comunitățile implicate.

Ministerul Educației și Cercetării a subliniat că această colaborare demonstrează modul în care parteneriatul dintre Guvern, mediul privat și organizațiile internaționale poate contribui la transformarea școlilor în centre educaționale moderne. Reprezentanți ai maib

au evidențiat faptul că educația este una dintre cele mai valoroase investiții și că sprijinul acordat urmărește crearea unui mediu care să ofere tinerilor oportunități reale de dezvoltare.

AO „Junior Achievement Moldova” a accentuat că proiectul va susține formarea elevilor în spiritul autonomiei, creativității și responsabilității, contribuind la dezvoltarea competențelor economico-financiare necesare pentru viața activă și implicarea în comunitate.

Rețeaua Școlilor Model reprezintă un program strategic al Ministerului Educației și Cercetării, prin care instituțiile selectate devin exemple de bune practici, beneficiind de infrastructură modernă și metode inovative de predare. Programul este susținut de Uniunea Europeană, Banca Mondială, Guvernul Poloniei, Norvegia, PNUD, UNICEF și de companii private.

Această investiție completează seria inițiativelor maib în domeniul educației, care include proiecte precum Tekwill Junior Ambassadors, STEAM Challenge, Abecedarul egalității, parteneriate cu instituțiile de învățământ superior și programe dedicate dezvoltării competențelor digitale și financiare ale tinerilor.

UPSC A MARCAT CU FAST 85 DE ANI DE LA ÎNFIINȚARE

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a sărbătorit pe 3 octombrie curent 85 de ani de excelență academică printr-o ședință festivă care a reunit oficialități, membri ai comunității academice, parteneri strategici și invitați speciali din țară și străinătate. Evenimentul, desfășurat sub genericul „UPSC 85: istorie și modernitate” în Clasa Viitorului, a evidențiat rolul fundamental al Universității în educația și cercetarea națională.

În discursul său de deschidere, rectorul UPSC, Alexandra Barbăneagră, a subliniat importanța păstrării tradițiilor academice, corelată cu modernizarea continuă a procesului educațional, necesară pentru a răspunde provocărilor actuale. Dumneaei a accentuat angajamentul ferm al Universității de a promova excelența, inovația și calitatea, consolidându-și astfel poziția în peisajul educațional național.

Prezentă la eveniment, președintele Comisiei parlamentare pentru cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, Liliana Nicolaescu-Onofrei, a transmis un mesaj de apreciere în care a scos în evidență contribuția semnificativă a UPSC în vederea formării generațiilor de cadre didactice și promovării valorilor educației de calita-

te. În context, a remarcat rolul instituției în modelarea unei societăți bazate pe cunoaștere

și a încurajat continuarea reformelor pentru alinierea educației din Moldova la cerințele secolului XXI, subliniind importanța investițiilor în tineri, inovație și cercetare.

La rândul său, ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun, a făcut referire la rolul esențial al Universității în formarea dascălilor care modelează, zi de zi, conștiințe și caractere. El a enunțat că, dincolo de reforme și tehnologii, fundamentul unui sistem educațional sănătos rămâne calitatea resursei umane – profesori dedicați, bine pregătiți și conștienți de misiunea lor socială. În acest sens, UPSC continuă să fie o instituție de referință în pregătirea profesională și morală a generațiilor viitoare de pedagogi.

(Continuare în pag.2)

13 profesori și educatori din țară, recompensați la „Pedagogul anului” 2025

(Continuare din pag. 1)

Concursul „Pedagogul anului”, organizat din 2006, urmărește încurajarea excelenței și creșterea prestigiului profesiei de pedagog. La etapa republicană din acest an, au participat 58 de cadre didactice din toate regiunile țării, reflectând implicarea și ambiția comunității educaționale.

Premianții concursului „Pedagogul anului” 2025:

Categoria „Profesorul anului” – aria curriculară „Limba și comunicare”

Premiul II: Ana Vacarencu, profesoară de limba engleză, IP Liceul Teoretic „Boris Dînga”, Criuleni

Premiul III: Ludmila Mandatari, profesoară de limba engleză, IP Liceul Teoretic „Vasile Coroban”, Glodeni

Categoria „Profesorul anului” – aria curriculară „Matematică și științe”

Premiul I: Nadejda Cazacioc, profesoară de chimie, IP Liceul Teoretic „Ștefan cel Mare și Sfânt”, Taraclia, Căușeni

Premiul II: Stela Burcovschi, profesoară de chimie, IP Liceul Teoretic „B. P. Hasdeu”, Bălți

Premiul III: Elena Rogoti, profesoară de matematică, IP

Liceul Teoretic „Alec Russo”, Orhei

Categoria „Profesorul anului” – aria curriculară „Educație socioumanistică”

Premiul II: Rodica Antocica, profesoară de istorie, IP Liceul Teoretic Mălăiești, Criuleni

Premiul III: Iulia Cabac, profesoară de istorie, IP Liceul Teoretic „D. Cantemir”, Cahul

Categoria „Învățătorul anului”

Premiul I: Luminița Duminița, învățătoare, IP Liceul Teoretic de Limbi Moderne și Tehnologii Informaționale „Socrate”, Chișinău

Premiul II: Nadejda Jubea, învățătoare, IP Liceul Teoretic „Petre Ștefanucă”, Ialoveni

Premiul III: Natalia Pentelei, învățătoare, IP Școala Primară Călărași

Categoria „Educatorul anului”

Premiul I: Tatiana Tura, educatoare, Instituția de Educație Timpurie nr. 8 „Vântuleț”, Orhei

Premiul II: Aurica Trohin, educatoare, Instituția de Educație Timpurie „Albinuța Dâmbovița”, Ruseștii Noi, Ialoveni

Premiul III: Svetlana Paladi, educatoare, Instituția de Educație Timpurie nr. 2 „Lăstăraș”, Ocnița.

Stagii plătite în serviciul public pentru tineri

Persoanelor cu vârste cuprinse între 18 și 29 de ani li se oferă posibilitatea să aplice la Programul de stagii în serviciul public, lansat de Guvern și de Secretariatul Parlamentului. Cererile de aplicare pot fi depuse până la 15 octombrie curent. Detalii suplimentare despre program se află pe platforma oficială stagii.gov.md.

Fiecare stagiar va beneficia de o indemnizație de 3 500 de lei lunar, în cadrul Programului fiind disponibile la nivel național 82 de locuri de muncă, oferite de 31 de instituții publice. Stagiile presupun între 160 și 480 de ore de activitate pe intervale de 3-6 luni, iar absolvenții programului, aflat la a V-a ediție, vor fi incluși în corpul de rezervă al funcționarilor publici pentru o perioadă de un an. Absolvenții cu rezultate „foarte

Vino la Parlament și fii stagiarul nostru!

- Direcția generală juridică
- Direcția asistență și dezvoltare
- Direcția tehnologii informaționale și comunicații

Termenul-limită de aplicare: 15 octombrie 2025, ora 17:00

Parlamentul Republicii Moldova

Detalii: www.parlament.md

bine” pot fi ulterior propuși pentru angajare directă într-o funcție publică de execuție, fără concurs, fără perioadă de probă și fără experiență. Nu sunt eligibili cei care au mai fost angajați în serviciul public sau au antecedente penale. De specificat că stagiile

plătite la Parlament se vor derula în perioada noiembrie 2025 - aprilie 2026. În acest caz, stagiarii vor activa în cadrul Direcției generale juridice, Direcției tehnologiilor informaționale și comunicații, precum și al Direcției asistență și dezvoltare.

UPSC a lansat procesul de alegere a noului rector

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a anunțat oficial demararea procesului de alegere a rectorului pentru următorul mandat, conform prevederilor Codului Educației, deciziilor Consiliului pentru Dezvoltare Strategică Instituțională și regulamentelor interne ale instituției. Astfel, pot candida persoane care dețin titlul științific și/sau didactico-științific și au cel puțin cinci ani de experiență în învățământul superior și cercetare.

Candidații trebuie să depună un dosar complet la Consiliul pentru Dezvoltare Strategică Instituțională, care să includă: scrisoarea de intenție, Curriculum Vitae (format Europass), copii ale actului de identitate și diplomele obținute, documente care atestă experiența profesională și managerială, programul de activitate și declarația pe proprie răspundere privind respectarea normelor de etică și lipsa antecedentelor penale.

Depunerea dosarelor se face personal în perioada 6-20 octombrie 2025, între orele 9.00 și 16.30, la biroul membrului Consiliului pentru Dezvoltare Strategică Instituțională, situat la etajul 1, biroul 5, blocul de studii nr.2, strada Ion Creangă, nr.1, Chișinău. Informații suplimentare sunt disponibile și prin e-mail: ciorba.constantin@upsc.md. Consiliul a recomandat candi-

daților și întregului corp universitar să respecte cu strictețe prevederile regulamentului și principiile de etică academică, onestitate și corectitudine, pe întreaga durată a procesului electoral. Procesul de alegere a rectorului reprezintă un moment strategic pentru Universitate, asigurând continuitatea conducerii și implementarea obiectivelor academice și de cercetare.

UPSC A MARCAT CU FAST 85 DE ANI DE LA ÎNFIINȚARE

(Continuare din pag. 1)

În cadrul ceremoniei au luat cuvântul mai mulți invitați, printre care: Maha Damaj, reprezentanta UNICEF în Moldova; Olga Surugiu, director general Orange Moldova; Ion Hadărcă, vicepreședinte al Academiei de Științe și Doctor Honoris Causa al UPSC; Emil Ceban, președintele Consiliului Rectorilor; Josef Soukup, profesor la Universitatea Științe ale Vieții din Praga; Valentina Tonu, șefa Direcției Învățământ Hâncești; Alina-Maria Țurcanu, absolventă a UPSC.

Discursurile oaspeților au reliefat importanța fundamentală a Universității pentru sistemul educațional național și internațional, punând în lumină legătura strânsă dintre educație, cercetare și nevoile societății moderne. De asemenea, au fost apreciate eforturile UPSC de consolidare a parteneriatelor internaționale, digitalizare a procesului educațional, promovare a echității și susținere a dezvoltării profesionale continue a cadrelor didactice. Un moment aparte al festivității l-a

reprezentat inaugurarea expoziției fotografice „UPSC – Trecut, Prezent, Viitor”, care a oferit o călătorie vizuală în istoria Universității, ilustrând etape definitorii pe parcursul a 85 de ani de activitate. Vizitatorii au avut fericita ocazia să admire imagini ce surprind evoluția campusului, transformarea programelor de studii și implicarea instituției în formarea unor generații de profesioniști veritabili.

Mesajele transmise de oaspeți au fost armonios intercalate cu momente maiestuoase susținute de artiști talentați și proiecții video tematice, aducând note suplimentare de emoție și inspirație, ce au îmbogățit atmosfera festivă a ceremoniei. Sărbătoarea a continuat în a doua parte a zilei cu un eveniment dedicat angajaților Universității – o seară de sociali-

zare marcată de muzică, dans și voie bună, menită să întărească spiritul de comunitate academică și solidaritate, celebrând împreună 85 de ani de excelență și valori împărtășite.

P.S. Actualmente, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” este o instituție modernă și complexă, care cuprinde 8 facultăți, peste 7.000 de studenți și 350 de cadre didactice dedicate excelenței academice. Oferta educațională include 210 programe la toate cele trei cicluri - licență, master și doctorat – susținute de 3 școli doctorale și 16 centre specializate în formare continuă, resurse curriculare și lingvistice. Prin peste 200 de acorduri și parteneriate naționale și internaționale, UPSC se afirmă ca un actor-cheie în proiecte educaționale și de cercetare, cu 42 de participări în proiecte internaționale și 40 - în proiecte naționale. Infrastructura cuprinde 10 blocuri de studii și 7 cămine, cu o capacitate totală de peste 1.300 de locuri, asigurând un mediu prielnic pentru dezvoltarea academică și personală a studenților.

Placheta de argint și patru medalii de aur la Salonul „Traian Vuia”

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău (UPSC) a fost distinsă cu placheta de argint a Universității de Științe ale Vieții din București, în semn de apreciere pentru contribuțiile valoroase în domeniul inovării și al transferului tehnologic. Evenimentul a avut loc în cadrul Salonului Internațional de Inventică și Inovație „Traian Vuia”, desfășurat în perioada 3-4 octombrie a.c. la Timișoara, România.

Pe lângă această distincție, UPSC a obținut patru medalii de aur pentru lucrări inovatoare, pre-

zentate în baza unor brevete de invenție:

- „Complex preparation for adaptation to drought conditions and increasing crop productivity” – soluție avansată pentru creșterea productivității agricole în condiții de secetă;
- „Novel zinc coordination polymer with antifungal and antibacterial properties” – material cu potențial de aplicare în domeniul medical și farmaceutic;
- „Chemspark: the table that guides your learning” – suport educațional interactiv pentru facilitarea învățării;
- „Smart helmet – technology for protection and rapid intervention” – dispozitiv inteligent pentru protecție și intervenție rapidă în situații de urgență.

Aceste distincții subliniază capacitatea UPSC de a transforma cercetarea în soluții inovatoare, cu aplicabilitate reală și relevanță internațională.

Istoria ca formă de conștiință civică

Dialog cu Galina Marcu, laureată a Concursului „Pedagogul Anului”

Galina Marcu este profesoară de Istoria românilor și universală, precum și de Educație pentru societate, în cadrul Liceului Teoretic „Alexei Mateevici” din or. Cricova, mun. Chișinău. Cu o vastă experiență didactică și academică, este autoarea a numeroase articole științifice și participantă activă la conferințe naționale și internaționale. În anul 2025, munca sa a fost recunoscută la nivel municipal, obținând locul III la Concursul

„Pedagogul Anului”, pentru aria curriculară Educație socioumanistică. În acest interviu motivațional, doamna profesoară vorbește despre parcursul său profesional, despre cum îmbină cercetarea academică cu predarea, despre importanța educației istorice într-un context globalizat, dar și despre ce înseamnă să fii dirigintă, mentor și sprijin pentru o generație în formare.

- **Felicitări pentru premiul obținut! Ce a însemnat pentru dvs. câștigarea locului III la Concursul Municipal „Pedagogul Anului”?**

- Participarea la concurs și obținerea unui loc premiant a reprezentat pentru mine o etapă nouă în predare, un început nou de dezvoltare personală și profesională. Un astfel de concurs mi-a oferit posibilitatea de a împărtăși cu alți colegi bunele practici didactice: trăite, simțite și utilizate la lecțiile de istorie a românilor și universală, perfecționare și învățare continuă, cercetarea de noi metode și tehnici de predare.

- **Cum a decurs procesul de pregătire pentru concurs?**

- A decurs în conformitate cu etapele stabilite în Regulamentul de organizare și desfășurare a Concursului „Pedagogul Anului 2025”: Oferta de participare, Chestionarul, Prezentarea Digitală/ produs multimodal / e-book, după care au urmat celelalte etape practice direct cu prezența comisiei de concurs. Este important pentru mine momentul descoperirii că pot să mă depășesc și că îmi reușește, precedat de condiția să mă hotărâsc să particip și să mă implic cu toată ființa.

- **Ce mesaj aveți pentru colegii profesori care ezită să participe la astfel de concursuri?**

- Dragi colegi, știu că gândul de a participa la un concurs cu ar fi „Profesorul Anului” poate fi copleșitor, cu lecții demonstrative, mai ales când analizați regulamentul amplu, și simțiți că nu aveți suficient timp. Vă înțeleg perfect ezitarea, dar aș vrea să vă transmit un singur lucru, bazat pe ceea ce am descoperit eu: Nu concurați pentru premii, ci pentru procesul de a vă autocunoaște personal și profesional. Iată de ce merită să treceți peste ezitare și să vă înscrieți. În orice caz, eu peste ceva timp intenționez să repet experiența. Concursul vă motivează să vă opriți și să reflectați critic asupra a ceea ce faceți. Și ca

exercițiu de reflecție vă îndemn să vă adunați cele mai bune proiecte, să analizați impactul lor. Claritatea obținută astfel este neprețuită și mult mai valoroasă decât orice curs de perfecționare. Cu toții încercăm lucruri noi în clasă. Concursul ne oferă ocazia de a primi o **apreciere profesională** de la experți că acele idei **funcționează** și că merită extinse. Nu e doar o notă, nu e doar un loc, ci este o recunoaștere că sunteți un **Dascăl cu Vocație!** Concursurile sunt o platformă fantastică pentru a vă **conecta** cu alți profesori, cu care puteți schimba idei și colabora. Veți deveni parte dintr-o comunitate care marchează standardele educației la un nivel mai înalt. Nu lăsați frica de a nu fi perfect să vă oprească. Nimeni nu este perfect. Intrați în concurs pentru a învăța despre voi ca profesori, pentru a vă consolida expertiza și pentru a dovedi că munca voastră de zi cu zi merită să fie recunoscută la cel mai înalt nivel. **Meriți să te autoevaluezi, să fii văzut și să fii apreciat și să strălucești!**

- **Aveți un portofoliu impresionant de articole științifice. Cum reușiți să îmbinați activitatea didactică cu cercetarea academică?**

- Inițial articolele mele erau legate de tema tezei de licență; pregătindu-le an de an pentru publicare, mi-am format abilitățile de scriere și cercetare. Acum a devenit o îndelungă firească să scriu articole, mai ales acelea legate de activitatea mea didactică, cu practici modelate, cu diverse modalități de predare, cu poze și imagini vii. De fapt, aceste materiale elaborate de mine sunt o completare a predării cu rezultatele scrise pe hârtie.

- **Ce înseamnă pentru dvs. să predați istoria românilor și universală în contextul actual, uneori dominat de tehnologie și superficialitate informațională?**

- În contextul în care elevii sunt expuși știrilor false și teoriilor conspiraționiste distribuite rapid, rolul meu este de a transforma fluxul de informație în gândire critică. A preda istoria înseamnă a le arăta elevilor cum să ajungă la sursa primară sau la o analiză academică argumentată. În loc să le spun doar ce s-a întâmplat, îi învăț *de unde știm* că s-a întâmplat. Scopul meu este să îi ajut pe elevi să înțeleagă că istoria este nuanțată, redactată în baza documentelor de arhivă și că nu poate fi redusă la etichete simple scrise de amatori pe rețele sociale. Tehnologia ne oferă viteză și accesibilitate, dar istoria ne oferă înțelegere și sens. Folosesc tehnologia nu ca pe un scop, ci ca pe o unealtă – de la tururi virtuale, la analiza datelor istorice mari. Pre-

darea înseamnă a arăta că și istoria folosește, că supraviețuiește tehnologiei. A preda istoria românilor și universală, astăzi, nu mai înseamnă a povesti trecutul, ci a le da elevilor instrumentele cu care să navigheze critic prin trecut, a analiza și naviga prin prezent, dar mai cu seamă a lua decizii informate pentru viitor. Este o responsabilitate mare, valoroasă.

- **Cum faceți ca lecțiile de istorie să fie captivante? Ne puteți da un exemplu de lecție care a avut un impact deosebit?**

- Folosesc resurse online pentru a vizita virtual situri istorice (muzee, cetăți, ruine). Are un impact mult mai puternic faptul să vezi (chiar și pe ecran) arhitectura unei epoci decât doar să citești despre ea, cred eu. Le cer elevilor să folosească hărți interactive (ex. Google Earth cu straturi istorice) pentru a înțelege cum s-au schimbat geografia și geopolitica unei regiuni în timp. O lecție de istorie cu adevărat interesantă despre Primul Război Mondial (subiect esențial pentru

clasa a IX-a sau a XII-a) nu se axează pe memorarea datelor bălăliilor, ci pe dimensiunea umană, psihologică și tehnologică a conflictului. Un exemplu: Lecția este structurată în jurul a trei surse primare contrastante, pe care elevii le analizează în grupuri mici. Grupul 1 Entuziasmul, *Poezii și Cântece din 1914* (ex. fragmente care glorifică eroismul, datoria națională, rapiditatea victoriei)./ **Întrebare:** De ce tinerii erau atât de dornici să lupte? Care era viziunea lor despre război?

Grupul 2: Oroarea/ *Jurnale din Tranșee* (ex. fragmente care descriu noroiul, frigul, șobolanii, *shell shock*-ul și lipsa de sens a avansurilor)./ **Întrebare:** Cum a distrus *tehnologia militară* (mitraliera, sârma ghimpată) iluzia războiului?

Grupul 3 Reorganizarea/ *Imagini/ Statistici despre Războiul Total* (ex. rolul femeilor în fabrici, raționalizarea hranei, propaganda, introducerea tancului/ gazului)./ **Întrebare:** Cum a transformat răz-

boiul viața civilă și economia? De ce numim acest război „total”?

- **Cum vă simțiți în calitate de dirigintă a clasei a IX-a, dincolo de rolul de profesoară? Ce înseamnă pentru dumneavoastră această responsabilitate?**

- Vă mulțumesc pentru această întrebare, deoarece funcția de diriginte este mult mai profundă decât cea de profesor. Dincolo de a preda, mă simt un mentor sau chiar un „arhitect” al viitorului tinerilor din clasa a IX-a. Este o perioadă de trecere în care, elevii nu se mai simt copii, dar nici adulți pe deplin formați. Responsabilitatea e una destul de mare, dar nu este un impediment, ci dimpotrivă, mă ține mereu în dinamică profund umană cu bune și mai puțin bune. Un lucru este adevărat, copii sunt diferiți, cu caractere diferite; ei au nevoie de un sprijin matur atunci când se află în mediul școlar. Odată cu fiecare promoție, cresc și eu ca dirigintă, caut să le dezvolt valorile esențiale cu care să plece în viață: omenie, responsabilitate,

în clasă. Abordarea acestei teme în educație necesită un echilibru între patriotismul luminat și gândirea critică. Este important să le arătăm elevilor că identitatea națională nu a apărut „gata făcută”, ci a fost un proces lung, politic și cultural, dezvoltat în secolele XVIII și XIX (Epoca Luminilor și a Naționalismului). Identitatea națională nu este omogenă. Ea trebuie predată ținând cont de minoritățile etnice și de contribuțiile lor la cultura națională. În contextul globalizării, este important să se analizeze cum se definește identitatea Republicii Moldova în raport cu Europa și cu alte spații culturale.

- **Care este opinia dvs. privind studiul Holocaustului în școli? Credeți că această temă este suficient de bine prezentată și explicată în programa actuală?**

- Este o temă de o importanță majoră, nu doar ca eveniment istoric, ci și ca lecție fundamentală de educație civică și morală. Din cauza timpului insuficient, subiectul riscă să fie tratat superficial, ca o simplă secțiune a unui capitol mai mare. Predarea poate fi uneori prea orientată către nume, date și cifre, în loc să se concentreze pe dilemele morale, cauzalitate și mărturiile umane. Deși tema este prezentă, calitatea și profunzimea predării pot fi inegale. Este nevoie de o abordare mai integrată, bazată pe surse umane, de un sprijin mai mare pentru profesorii care predau această lecție esențială.

- **Cum pot tinerii să contribuie la păstrarea memoriei istorice și a identității naționale într-o lume globalizată?**

- Tineretul joacă un rol esențial în păstrarea memoriei istorice și a identității naționale, mai ales într-o lume globalizată și digitală. Tinerii nu trebuie să păstreze memoria în sensul de a o *izola*, ci de a o face relevantă, vizibilă și accesibilă la nivel global.

- **Cum ați caracteriza echipa și atmosfera Liceului „Alexei Mateevici” din Cricova?**

- Fac parte din acest colectiv de 11 ani. Este o echipă didactică stabilă și longevivă, ce activează într-o instituție de prestigiu și dă dovadă de un nivel înalt de competență profesională, de o dedicație vizibilă față de misiunea educațională. Numele IPLT „Alexei Mateevici” pune accent pe cultura națională și valorile spirituale. Atmosfera liceului este marcată de dinamism cultural, cu organizarea de evenimente, sărbători și concursuri tematice, care îmbogățesc viața școlară. Așadar, este un mediu profesionist, orientat spre inovație și profund remarcant prin valorificarea aspectelor comunitare și culturale.

A intervievat

Silvia ȚURCAN

Efrosinia SOFRONOVICI, purtătoare de tezaur uman viu

Efrosinia Sofronovici s-a născut la 27 septembrie, anul 1926, de ziua Sfintei Cruci, în satul Batâr, plasa Căinari, județul Tighina, România. Părinții, Alexandra și Nichita Spănu, au crescut și educat patru copii: cel mai mare – Terinte, urmat de Parascovia, Ion și Efrosinia. Tatăl, Nichita Spănu (1890-1946) provine dintr-un neam de păstori. Consătenii le ziceau „mocani”. Un străbunic de al lui s-a stabilit la Batâr, venind din munții Carpați cu oile, respectiv, de la Vest de Prut. Mama Efrosinei, Alexandra, născută Teleagă (1889-1977), se trage din țărani băștinași, împroprietăriți, care aveau pământul lor pe care-l lucrau.

Ei erau printre bunii gospodari ai satului, numiți „mijlocași”. Dețineau 10 hectare și 55 ari de teren, majoritatea era pământ arabil, iar o mică parte din el era pășune. O bucată o semănau cu grâu, iar alta – cu porumb. Pe unul dintre terenuri, numit „grădină”, de vreo 30 de ari, cultivau viță de vie și pomi fructiferi: cireși, vișini, zarzări ș.a. Lângă casă aveau de asemenea vreo 30 de ari. Au avut tot timpul oi, în jur de 70 de capete. Părinții Efrosinei au ținut vacă, au avut tot timpul un car cu boi și uneori aveau și o căruță cu cai. Animalele erau folosite la prelucrarea pământului și transportarea recoltei, de la „deal” acasă. Căruțele au fost multă vreme principalul mijloc de transport al sătenilor. Din diferite motive, mai mult subiective, nu a studiat la școala primară din satul natal. Părinții, buni români și buni creștini, le-au dat copiilor o educație tradițională, după cum era și vremea de atunci. I-au învățat să fie harnici și să iubească munca, să fie pricepuți și dibaci în treburile gospodăriei, să fie cuminți și ascultători.

În anul 1945, după terminarea celui de al Doilea Război Mondial, tânăra Efrosinia de 19 ani se mărită cu Ion Sofronovici, flăcău din sat, demobilizat din armata sovietică și întors acasă invalid de război, de gradul doi, rănit și operat la piciorul stâng. Ion Sofronovici a învățat la școală împreună cu fratele ei, Ion Spănu, absolvind și el „cu buchii de aur” patru clase românești. Se cununa de sărbătoarea Sfinților Arhangheli Voievozi Mihail și Gavriil, înainte de Postul Crăciunului. Fac o nuntă modestă, ca după război, primesc în dar de la părinți pământ, vite și păsări.

La început își lucrau pământul lor, vreo trei desetine. Din anul 1951, după ce au fost lăsați vreo doi ani „edinolincinici” (gospodari particulari), i-au băgat și pe ei, alături de ceilalți săteni, cu de-a sila, în colhoz, în gospodăria agricolă colectivă, de tip sovietic, unde au lucrat o viață. Soțul, Ion Sofronovici, a muncit la început ca șef la ferma de vaci, apoi șef de „fătare”, cum se numea locul, unde se depozita grâul și porumbul. Mai apoi, a lucrat câțiva ani în calitate de vânzător la bufetul de legume și fructe din sat, după care a fost căruțaș în brigada de tutun și la ferma de vaci. Iar Efrosinia a lucrat în tinerete în calitate de dădacă la grădinița de copii din sat, iar apoi în brigada de culturi agricole, la prășit popușoi, floarea soarelui, ultimii vreo doisprezece ani înainte de pensie a muncit cu toată familia în brigada de tutun.

Soții Sofronovici au crescut și au educat 8 copii: Mihail, Alexandru, Andrei, Ștefan, Veronica, Gheorghe, Nina și Maria. Toți sunt în viață, au copii și nepoți. Din 11 noiembrie 1981, după moartea soțului, rămâne văduvă. Treizeci și șase de ani a trăit cu soțul, și al patruzeci și patru ani își duce cu destoinicie povara grea și amară a văduviei.

Ajunsă în al nouăzeci și nouălea an de viață, mama, bunica și străbunica Efrosinia se bucură de cei opt copii ai săi, pe care îi vede sănătoși și despre care zice, pe bună dreptate: „Copiii mei nu sunt bogați, dar sunt gospodari”. Se mândrește cu cei nouăsprezece nepoți, dintre care zece fete și nouă băieți, dar și cu cei douăzeci și trei de strănepoți: unsprezece băieți și douăsprezece fetețe.

Moștenitoare a zestrei folclorice

Efrosinia Sofronovici moștenește o bogată zestre folclorică, pe care a adunat-o și conservat-o încă din copilărie și din tinerete, din satul ei de baștină, Batâr. Această vatră de tradiție românească basarabeană se află în preajma Căinilor și a Cimișliei, acolo unde se termină faimoasa zonă etnografică a Codrilor și se deschid porțile Bugeacului. În anii copilăriei și ai tinereții protagonistei noastre, până în 1940, satul era locuit de oameni gospodari, țărani liberi, răzeși, cum li se spunea pe vremuri, majoritatea îndeletnicindu-se cu agricultura și o mică parte dintre ei - cu păstoritul. De la consăteni și împreună cu ei, tânăra Efrosinia (Frăsăna lui Nichita Spănu) a învățat cântecele și jocurile străbune, colindele și urăturile, datinile și obiceiurile calendaristice și de familie specifice comunității locale. Calitățile artistice deosebite le-a moștenit, în special, de la tatăl ei, care în tinerete a fost un bun cântăreț și dansator. Menționăm aici, că părinții ei, Alexandra și Nichita Spănu, au fost de o seamă cu marele poet și preot Alexie Mateevici, satele lor de baștină aflându-se în aceeași zonă de Sud, în apropiată vecinătate.

Posedând o memorie deosebită, ea a oferit de-a lungul anilor cu mare bunăvoință celor interesați variate vestigii folclorice, păstrate cu sfințenie, asemenea podoabelor din lada de zestre a mireselor de altădată. Astfel și-a demonstrat calitatea unui veritabil tezaur uman viu. Printre cei care se interesează de comoara ei folclorică sunt copiii ei, nepoți, strănepoți, rude, cunoscuți, apropiați, dar și specialiști în domeniul folclorului. Vremile vitrege nu i-au permis nici ei, nici bunelului să se bucure și să-și dezvolte calitățile artistice pe care le aveau, darul cântecului și al jocului.

Înzestrată cu o memorie excepțională, Efrosinia Sofronovici mărturisește că unele cântece le-a învățat auzindu-le doar o singură dată. De mică, a învățat jocurile din sat, mai întâi de la fratele mai mare, bădița Terinte, fost sergent în armata română și care, în vremea când era flăcău, tocmea muzicanți de sărbători, împreună cu alți flăcăi frunțași din sat. Era de vreo 5-7 anișori, când acesta îi arăta câteva dansuri de la horă. Își amintește și azi, cum în zilele de sărbători o urca pe patul de scânduri, pe care dormeau, iar el, în fața ei, jos, pe podeaua de lut, îi

arăta diferite figuri de dans, spunându-i: „Sânica (=Frăsănica), ia uite-te la mine și fă și tu la fel”. Acesta se bucura enorm de dansa, de talentu-i artistic deosebit, căci era ageră și învăța repede pașii de dans, prinzând mișcările din mers.

În tinerete, la vârsta când fetele „ies în lume”, Efrosinia a dansat cu flăcăi și fete la horele din sat, care se făceau în zile de sărbători, „pe vatră”, în centrul satului, mai la vale de Biserică. Ea a fost scoasă la joc prima dată în anul de pomină, 1940, când avea vârsta de 14 ani. După obiceiul de atunci, „a scos-o la horă” un prieten de-al fratelui ei Ion, mai mare ca ea. La horă, fetele stăteau de o parte, lângă gardul Bisericii, iar flăcăii, de altă parte, mai la vale. Muzicanții erau, de obicei, localnici, dar se tocmeau și din alte părți, cel mai adesea, de la Căinari. Dansau jocul dintâi, (o sârbă), unde jucau doar flăcăii, apoi jocul cel mare (hora), jucat de flăcăi și fete, apoi urmau jocurile de perechi: rumba, rusasca ș.a.

Când era copilă, de vreo 6-7 anișori, se ducea cu boii la păscut. Fiind mică, se temea să stea singură în câmp toată ziua și ca să-și alunge frica și să-i treacă timpul mai repede, adesea se urca într-un copac, îngânând și cântând diferite cântece, ore în șir, de se mirau cei vârstnici de ea. Multe cântece le-a învățat – conform propriei mărturisiri – de la fratele Ion, care, pe vremea când era premilitar, dădea tonul cânteceilor. De aici, și o mulțime de cântece de recruți, de militărie și de război, conservate în repertoriul personal.

Folclor cules de la

Efrosinia Sofronovici de către Tatiana Adam-Sofronovici

Cea care a descoperit-o pe Efrosinia Sofronovici drept colportoare și creator de folclor, a fost nora, Tatiana Sofronovici, talentată interpretă de folclor, fondatoare și animatoare a ansamblului folcloric „Țărăncuța” din Durești. Timp de peste 22 de ani, din 1990 până în 2012, când a plecat la Domnul, ea a fost sufletul și inima acestui laborator de creație populară. În dubla sa ipostază, de interpretă și de conducător artistic al colectivului, ea era nevoită să caute mereu materiale folclorice noi și valoroase. Avea nevoie de cântece noi, pentru înprospătarea repertoriului și pentru participare la diverse concursuri, festivaluri naționale și internaționale, inclusiv pentru a obține succes la atestările organizate periodic, o dată la doi ani, de către Comisia Ministerului Culturii, în scopul confirmării titlului onorific de „colectiv-model”. Astfel, Tatiana a găsit în mama-soacră Efrosinia Sofronovici, un prim izvor de inspirație și documentare folclorică. Au devenit mari prietene și confidente, un model bun și rar întâlnit între noră și soacră, de armonie și conlucrare artistică. Ambele aveau darul de a cânta, iubeau sincer folclorul, îndeosebi cântecul. Timp de peste două decenii, Tatiana a cules de la mama-soacră mai mult de 50 de piese folclorice. Majoritatea dintre acestea au fost incluse în culegerea de folclor „Ilenuța Româncuța”,

alcătuită de Ștefan și Tatiana Sofronovici, din repertoriul ansamblului folcloric „Țărăncuța” din Durești (Chișinău: Editura Cu drag,

2009). Din cele 26 de surse, incluse în culegere, Efrosinia Sofronovici se situează pe primul loc cu 32 de piese, urmată de Maria Josanu din s. Cioarești, Nisporeni, cu 11 piese, și de Vasile Adam din s. Bălănești, Nisporeni, tatăl Tatianei, cu 9 piese.

Mai jos, oferim titlurile pieselor folclorice, clasificate pe specii și genuri, culese de la Efrosinia Sofronovici și incluse în culegere: „**Cântece de stea**” („Steaua”; „În oraș la Betleem”); **Colinde** („Sculați, sculați, boieri mari”; „Astă sară-ntunecoasă”; „A cui sunt aceste curțuri”); **Orație rituală de Anul Nou** (Urătură; Expresii teatralizate de Anul Nou: „Capra” - variantă de la Batâr; **Cântecul miresei** („Fetiță de om bogat”).

Lirică populară cântată. Cântece de recruți: „Auzi, bate ceasul unu”; „Foaie verde ca mohoru”; „În cea grădiniță”. **Cântece de ostășie:** „Fata mamei cea frumoasă”; „De-ar fi arma din lemn verde”; „Of, măicuță-ndurerată”; „Cât îi Sibiul de mare”. **Cântece de război:** „Din Fălcu la râul Prut”; „Foaie verde matostat”; „În război când am plecat”. **Cântec ciobănesc:** „Ciobănaș la oi m-aș duce”. **Cântece de dragoste:** „Asară, pe lună nouă”; „Știi, tu, mândro, ce ți-am spus?”; „Noaptea când răsare luna”; „Lung îi drumul Vinerii”; „Calul, pușca și nevasta”; „Mândruța-i ca o floare”; „Dă-mă, mamă, după drag”; „La fântâna cu cerdac”; „Ilenuța Româncuța”. **Cântec de dor și jale:** „Duce-m-aș și m-aș tot duce”. **Cântec de masă (de pahar):** „Când ți-a cânta gura mea”. **Cântec moralizator:** „Hai, măi frați și-om trăi bine”. **Cântec de înstrăinare:** „Eu mă duc, dorul rămâne”.

O bună parte din repertoriul folcloric cules de la Efrosinia Sofronovici încă nu a văzut lumina tiparului și se păstrează în arhiva familiei, urmând să fie descifrat și publicat într-o nouă culegere.

Folclor cules de la

Efrosinia Sofronovici de către cercetători folcloriști

De acest lucru s-a ocupat o echipă mixtă de cercetători de la Institutul de Filologie și Institutul Patrimoniului Cultural al AȘM, pe de o parte, și Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, Academia Română, București, pe de alta. Culegerile din teren în or. Durești, prilejuate de derularea proiectului comun de cercetare cu tema *Procese de modernizare a patrimoniului cultural imaterial din România și Republica Moldova. Fenomenul folclorismului și creația tradițională muzicală și literară* (coord. dr. Vasile Chiseliță), s-au desfășurat în data de 11 iunie 2011. Echipa de cercetare a unit eforturile mai multor specialiști muzicologi și folcloriști, printre care: dr. Constantin Secară, Raluca Potârniche, Mariana Ciuciu (București),

Rodica Buhnă (Chișinău). S-a filmat un amplu interviu cu Efrosinia Sofronovici, Tatiana Sofronovici (n. 03.04.1959, s. Bălănești, Nisporeni), Ștefan Sofronovici (n. 16.09.1957, s. Batâr, Cimișlia), dar și cu unii membri ai Ansamblului folcloric „Țărăncuța”.

Printre creațiile cântate au figurat următoarele: „Trăiască regele” (cântec patriotic, vers. V. Alecsandri); „Un vultur venit din munte” (imn de 10 mai, Sărbătoarea Națională a României, în perioada interbelică); „Cântec de capră” (voce Tatiana Sofronovici și Efrosinia Sofronovici); „Hristos a înviat” (trei variante de condac); „Tatăl nostru” (rugăciune cântată); „Crezul” (rugăciune cântată); „Plângi, mireasă, și suspină” (cântec la iertăciunea miresei); „Fetiță de om sărac” (o variantă a cântecului miresei); „Și mă sfătuim cu gândul” (cântec de dragoste); „Hai, măi frați, și-om trăi bine” (cântec de soartă, voce Tatiana și Efrosinia Sofronovici); „Porumbrel cu porumbrele” (cântec de înstrăinare: text, muzică și interpretare Efrosinia Sofronovici); „Ai milă de mine, Domnul Dumnezeu meu” (psalm); „Eu mă duc, dorul rămâne” (cântec de dragoste, voce Tatiana și Efrosinia Sofronovici); „Cântec lăla-it”; melodii de dans „Șchiopățica”, „Rumba”, „Rusasca”, „Rusasca în patru” (două variante); „Ionel, băiat frumos” (cântec de jale, creație proprie Efrosinia Sofronovici); „Bocet pentru soț”; „Bocet pentru frate”; „Păsărică, mută-ți cuibul” (cântec de înstrăinare. Au fost înregistrate, în format video, și o serie de creații verbale, printre care: „Tatăl nostru” (rugăciune); „Dumnezeu meu” (poezie, creație proprie Efrosinia Sofronovici).

La 26 martie curent, cercetătorii din cadrul Sectorului de Folclor, Institutul de Filologie al AȘM, Pavel Popa și Mariana Cocieru, au efectuat alte cercetări de teren, culegând folclor de la Efrosinia Sofronovici. Am participat și eu împreună cu colegii mei. Au tot întrebă-o ei și au înregistrat aproape patru ore de material video, îndeosebi despre obiceiurile de familie și calendaristice, despre dansuri. S-a adunat material folcloric pe două CD-uri. Apoi, în luna august, am mai făcut împreună un interviu, de vreo trei ore. Dar zestia folclorică a Efrosinei Sofronovici este asemenea unui izvor și colegii mei și-au exprimat dorința să mai facă încă o cercetare. Au inclus-o în proiectul „Arhiva de voci”, alături de personalități notorii, oferindu-i o casetă cu înregistrări folclorice de la ea, depozitate în arhivă.

În anul 2023, în data de 30 septembrie, după ce împlinise 97 de ani, în rezultatul dosarului pregătit de către șefa Sectorului de Folclor, dr. Mariana Cocieru, Efrosinia Sofronovici a primit un Certificat, prin care Ministerul Culturii îi conferă titlul de „Purtător al Tezaurului Uman Viu”, care i-a fost conferit tot atunci și lui Tudor Ungureanu, artist al poporului.

Ștefan SOFRONOVICI

Tehnologiile schimbă modul în care comunicăm

Comunicarea reprezintă fundamentul oricărei relații interumane, iar în ultimele decenii, aceasta a suferit transformări majore sub influența progresului tehnologic. De la interacțiunea directă, nemijlocită, s-a ajuns la o comunicare digitală mediată de ecrane, aplicații și algoritmi. Dezvoltarea tehnologiilor informaționale aduce o serie de beneficii într-o multitudine de aspecte ale vieții cotidiene. Însă utilizarea excesivă a tehnologiilor digitale afectează negativ comunicarea directă și relațiile interpersonale. În contextul educațional, interacțiunea dintre profesori și elevi a fost afectată, de asemenea, de aceste transformări. Pentru a analiza modul în care elevii percep comunicarea digitală, a fost realizat un sondaj care evidențiază atât avantajele, cât și provocările utilizării tehnologiilor moderne.

Liliana GHIDIRIM,
psiholog, grad didactic I,
Colegiul „Mihai Eminescu”
din Soroca

o realitate imaginară, care pentru unii are o importanță majoră, chiar dacă nu reflectă în totalitate viața reală. Astfel, în asemenea cazuri aceasta devine un mod de a evada din cotidian și de a construi o identitate idealizată, în timp ce alții suferă din cauza lipsei contactului direct, ajungând să se simtă singuri, neapreciați și deconectați de la relațiile autentice.

Așadar, chiar dacă tehnologia ne-a oferit multiple moduri de comunicare, care ne facilitează activitățile zilnice, comunicarea față în față este cea care ușurează socializarea și ajută la consolidarea relațiilor interumane, generează conexiuni emoționale și consolidează încrederea reciprocă.

Comunicarea profesor - elev în era digitală

Studiile recente din domeniul psihologiei educaționale arată că tinerii manifestă o scădere a empatiei și a capacității de reglare emoțională atunci când comunicarea este mediată exclusiv de tehnologie. De asemenea, în acest gen de situații crește incidența fenomenului de **anxietate socială**, pe fondul lipsei de experiențe interpersonale autentice și al expunerii excesive la mediile virtuale.

Pentru cadrele didactice, această nouă paradigmă a comunicării impune o regândire a relației cu elevii. Tehnologia poate facilita transmiterea de informații, dar nu poate înlocui **relația autentică**, bazată pe încredere, respect și empatie. Profesorul nu mai este doar un furnizor de cunoștințe, ci un model de comunicare asertivă și echilibrată într-un mediu marcat de zgomot informațional și suprastimulare digitală. Totodată, este esențial ca profesorii să-și dezvolte competențe digitale, dar și socioemoționale, pentru a putea gestiona provocările unei comunicări hibride, în care spațiul real și cel virtual se întrepătrund tot mai mult.

Deși tehnologia a fost considerată inițial un progres, s-a constatat că un dezavantaj major îl reprezintă utilizarea excesivă a acesteia, ceea ce creează dependență, provocând îndepărtarea de lumea reală, pierderea abilităților de comunicare și joacă, declinul relațiilor interpersonale. În mediul educațional, se observă tot mai des dificultăți de dezvoltare a abilităților de comunicare verbală și nonverbală, precum și de exprimare clară a ideilor și emoțiilor. Înlocuirea limbajului verbal cu emoji-uri, prescurtări sau reacții rapide reduc nuanțele comunicării, iar

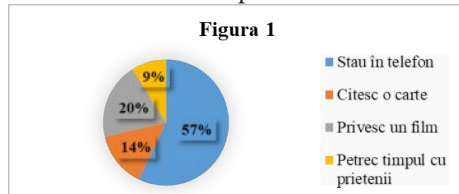
mesajele tind să fie percepute superficial. O mare problemă a cadrelor didactice este de a găsi modalitatea cea mai eficientă de a trezi interesul elevilor în procesul de predare-învățare. Una dintre preocupările constante ale unui profesor este aceea de a căuta în permanență modalități diverse pentru a stimula curiozitatea elevilor în cadrul orelor.

Microcercetare

În calitate de profesoară de psihologie, observ cu interes, dar și cu îngrijorare, modul în care aceste schimbări afectează relațiile dintre elevi, între profesori și elevi, precum și între membrii comunității educaționale în general. În scopul detalierei acestui subiect am realizat o microcercetare, pentru a determina cum influențează tehnologiile informaționale asupra procesului de comunicare directă și a stabilirii relațiilor interpersonale în grupurile de elevi.

În context, am optat pentru elaborarea unui *chestionar*, acesta fiind completat de către 56 de elevi din cadrul Colegiul „Mihai Eminescu” din Soroca. În urma analizei rezultatelor obținute, voi prezenta grafic răspunsurile recepționate.

La întrebarea *Ce activități întreprindeți atunci când vă plictisiți?*, respondenții au oferit următoarele răspunsuri:

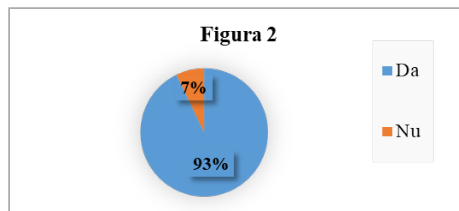

Observăm că elevii se găsesc foarte mult timp pe rețelele de socializare și preferă activitățile digitale în detrimentul interacțiunilor directe.

Următoarea întrebare analizată a fost *Cum felicități cunoșcutii cu ocazia zilelor de naștere?* 85,7% din respondenți au menționat că o fac prin intermediul rețelelor de socializare, iar mesajele nu sunt personalizate, ci utilizează modelele existente pe internet, și doar 14,2% au răspuns că își felicită cunoșcutii în mod direct.

Faptul că ne simțim mai în siguranță când suntem în spatele ecranelor denotă și răspunsul la întrebarea *Discutați mai liber când vorbiți la telefon sau când vorbiți față în față?* 69,6% din respondenți au afirmat că se simt mai liberi atunci utilizează telefonul mobil și rețelele sociale, și doar 30,3% se simt liberi când vorbesc față în față, direct cu interlocutorul.

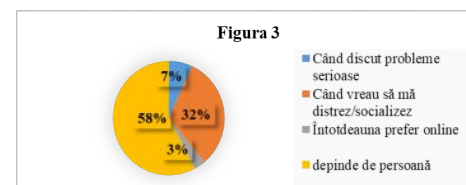
Următoarea figură redă răspunsurile la întrebarea *Tehnologiile au schimbat modul în care comunicăm?*

În pofida tuturor circumstanțelor, elevii sunt conștienți de faptul că relaționarea directă este una foarte importantă pentru construirea unor relații interpersonale, căci comunicarea față în față le permite să înlăture blocajele și să cunoască mai bine persoana vizată, protejându-i astfel de riscurile mediului online.

La întrebarea *Care tip de comunicare este mai sigură (protejată)*, 89,2% din învățăceii chestionați au răspuns că cea directă le oferă mai multă siguranță, și doar 10,7% au încredere în relațiile stabilite și menținute prin rețelele de socializare.

Același rezultat l-am obținut și la întrebarea *Consideri că tehnologiile informaționale au schimbat modul de gândire, atitudinea noastră față de relațiile interpersonale?* 89,2% au răspuns cu „da” și 10,7% - cu „nu”; elevii sunt conștienți de faptul că tehnologiile informaționale au schimbat modul de gândire și atitudinea noastră față de relațiile interpersonale, dar nu refuză să comunice prin prisma lor. Acest fapt s-a demonstrat prin răspunsul la întrebarea *În ce situații preferi comunicarea față în față?*

Am obținut un scor ridicat la următoarele chestiuni: 50 de elevi susțin că tehnologiile informaționale au schimbat modul de gândire, atitudinea noastră față de relațiile interpersonale, 52 de respondenți consideră că tehnologiile au schimbat modul în care comunicăm, 39 - afirmă că discută mai liber la telefon, 48 de persoane afirmă că felicită cunoșcutii prin rețelele de socializare, anexând felicitări existente, iar marea majoritate afirmă că activitatea de bază, atunci când sunt plictisiți, este să petreacă timpul pe rețelele de socializare, în special, și pe internet, în general.

În concluzie, pot afirma că elevii conștientizează faptul că utilizarea tehnologiilor informaționale reduce capacitatea de comunicare directă și stabilirea relațiilor interpersonale. Când vine vorba de internet, recunoaștem că nimic nu ar mai fi la fel fără el, deoarece tehnologiile digitale au devenit o parte importantă a vieții noastre, acestea schimbându-ne obiceiurile, modul de lucru și relațiile interpersonale.

Subliniem că o schimbare esențială pe care a adus-o ecosistemul digital, și pe care am adoptat-o cu toții, se referă la modul de comunicare. Cu toate că comunicarea digitală oferă numeroase avantaje, aceasta nu este întotdeauna benefică, adevărată și naturală, iar interacțiunea față în față rămâne cea mai eficientă și autentică formă de comunicare.

Pericole digitale generate de canalele WhatsApp

O nouă funcție a aplicației WhatsApp, intitulată *Canale*, stârnește îngrijorare în rândul specialiștilor și părinților, din cauza riscurilor la care sunt expuși copiii care o utilizează fără supraveghere. Potrivit unui semnal de alarmă tras de experți în educație digitală, copiii care utilizează funcția de canale fie ca administratori, fie ca simpli urmăritori, pot deveni vulnerabili în fața unor riscuri precum expunerea la conținut inadecvat, pierderea intimității, manipularea emoțională sau contactul indirect cu persoane necunoscute.

Funcția **Canale WhatsApp** le permite utilizatorilor să urmărească postări de la influenceri, organizații sau persoane fizice, fără a putea comenta sau interacționa direct. Deși destinată informării rapide, lipsa filtrului parental sau a unor restricții de vârstă face ca aceasta să fie ușor accesibilă și copiilor.

RISURI MAJORE

Psihologi și educatori avertizează asupra a două forme de utilizare care pot deveni periculoase:

- **Copilul ca administrator de canal** - poate distribui neintenționat date personale (numele, școala, adresa, fotografii), devenind țintă pentru escrocherii, manipulare sau contacte indesezirabile.
- **Copilul ca urmăritor de conținut** - poate accesa canale care promovează materiale pornografice, violente, rasiste, sfaturi periculoase sau provocări virale.

De asemenea, copiii pot fi expuși unor modele de comportament toxice, în care popularitatea este văzută ca scop suprem, în detrimentul unor valori precum responsabilitatea, discernământul și empatia.

Lipsa opțiunilor de control parental

Spre deosebire de alte platforme digitale, WhatsApp nu oferă părinților posibilitatea de a bloca sau filtra canalele, nici de a seta restricții pe baza vârstei. Astfel, accesul copiilor la conținut potențial periculos este, practic, nelimitat.

Recomandări pentru părinți

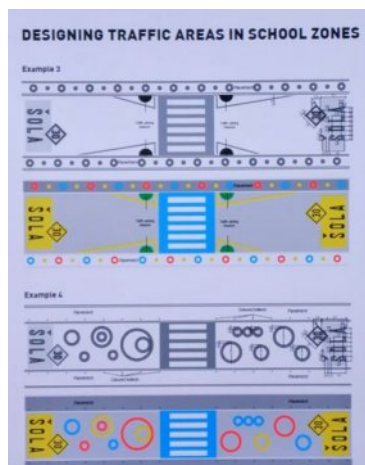
Specialiștii recomandă o implicare activă a părinților prin:

- Dialog deschis și constant despre ce consumă copilul online;
- Monitorizarea aplicațiilor folosite;
- Setarea unor reguli clare privind utilizarea dispozitivelor;
- Educație privind siguranța în mediul digital.

Funcția Canale este disponibilă în WhatsApp începând cu anul 2023 și a devenit tot mai prezentă pe telefoanele utilizatorilor minori. Părinții sunt îndemnați să verifice periodic secțiunea de canale de pe dispozitivele copiilor.

UE: Copii din R. Moldova vor beneficia de un Ghid de siguranță rutieră

Agencia de Infrastructură din Slovenia a elaborat, în temeiul practicilor Uniunii Europene, un Ghid pentru instalarea echipamentelor urbane și proiectarea arhitecturală a zonelor de trafic în preajma instituțiilor de învățământ. Îndrumarul a fost prezentat la Chișinău după ce anterior a fost aplicat în această țară balcanică, oferind soluții ușor de implementat pentru protejarea elevilor pe drumurile spre și dinspre școală.

Astfel, Ghidul oferă autorităților naționale și locale un set de instrumente pentru reproiectarea zonelor din jurul școlilor. Această măsură urmărește și reducerea vitezei vehiculelor, creând un mediu sigur și predictibil pentru șoferi și pietoni. Iar impactul introducerii și fortificării siguranței rutiere pe lângă școli și instituții preșcolare este unul major.

În esență, documentul reprezintă nu doar un set de reguli, ci și o nouă viziune asupra modului în care se proiectează spațiile publice pentru cei mai vulnerabili participanți la trafic. De menționat că îndrumarul indică soluții tehnice precum instalarea de marcaje rutiere vizibile, limitatoare de viteză, insule de refugiu pentru pietoni și semnalizare inteligentă.

O atenție deosebită este acordată designului arhitectural, care prin folosirea culorilor și elementelor de mobilier urban transfor-

mă zonele școlare în spații prietenoase și sigure, cunoscute sub numele de „Zone 30”. Obiectivul final al inițiativei este „Viziunea Zero”: zero decese și zero vătămări grave înregistrate în traficul rutier de pe lângă școli. Acest lucru poate fi atins doar printr-o abordare sistemică, care combină educația, o infrastructură modernă, aplicarea legii și un răspuns rapid în caz de urgență. Ghidul va

fi distribuit autorităților publice locale și instituțiilor responsabile de administrarea drumurilor, servind drept referință obligatorie în planificarea și modernizarea infrastructurii rutiere din proximitatea unităților de învățământ.

De remarcat că la nivel global accidentele rutiere sunt una dintre principalele cauze de deces în rândul copiilor și adolescenților. Circa 220 de mii de tineri cu vârste de până la 19 ani își pierd anual viața în urma incidentelor rutiere. În R. Moldova, coliziunile rutiere provoacă în fiecare an în jur de 25 de decese și peste 100 de accidentări grave în rândul copiilor și adolescenților.

Țara noastră înregistrează un deces la fiecare 10 accidente, cam de 4 ori mai mult decât media în Uniunea Europeană. În 2024, în Moldova au fost înregistrate 87 de victime în accidente rutiere la un milion de locuitori, aproape dublu față de media în UE.

Cor. UPP

Diana Donoagă, câștigătoare a concursului internațional „Teza mea în 180 de secunde”

Diana Donoagă, absolventă a Facultății de Limbi și Literaturi Străine, doctorandă și cadru didactic la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, a obținut premiul mare în cadrul etapei internaționale a concursului „Teza mea în 180 de secunde”.

Tânăra a prezentat, în limba franceză, în doar trei minute, lucrarea sa cu tema „Axiologia libertății academice din perspectiva filosofiei educației”, performanță care i-a adus un premiu în valoare

de 2.000 de euro. Competiția, aflată la cea de-a 11-a ediție, a avut loc pe 2 octombrie curent la Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară din București și a reunit doctoranzi din 20 de țări, printre care mari forțe academice precum Austria, Canada, Franța, România, Thailanda. Succesul Dianei Donoagă demonstrează că pasiunea pentru cunoaștere și angajamentul în domeniul cercetării pot depăși granițele și inspira tinerii savanți să-și urmeze propriile proiecte științifice la cel mai înalt nivel.

Ziua Mondială a Inimii

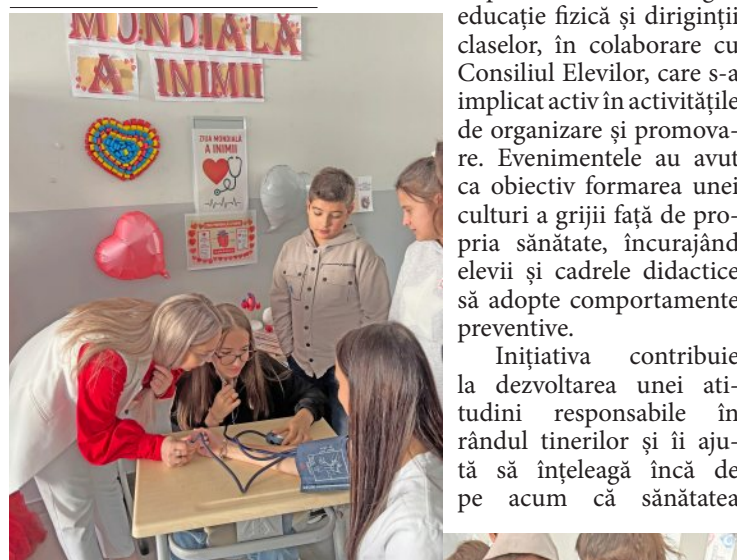
Ziua Mondială a Inimii, marcată anual în data de 29 septembrie, reprezintă un prilej important de reflecție și acțiune în întreaga lume. Evenimentul are drept scop informarea și sensibilizarea publicului cu privire la bolile cardiovasculare – principala cauză de mortalitate la nivel global – și promovarea unui stil de viață sănătos, care să contribuie la menținerea sănătății inimii.

„Inima omului simte lucruri pe care ochii nu le pot vedea, și știe ceea ce mintea nu poate înțelege”
Robert Valett

nătos; **Discuții interactive** în cadrul orelor de dirigenție și biologie, pe teme precum alimentația echilibrată, gestionarea stresului și activitatea fizică practică în mod regulat.

Evenimentul a fost coordonat de profesorii de biologie, educație fizică și dirigenții claselor, în colaborare cu Consiliul Elevilor, care s-a implicat activ în activitățile de organizare și promovare. Evenimentele au avut ca obiectiv formarea unei culturi a grijii față de propria sănătate, încurajând elevii și cadrele didactice să adopte comportamente preventive.

Inițiativa contribuie la dezvoltarea unei atitudini responsabile în rândul tinerilor și îi ajută să înțeleagă încă de pe acum că sănătatea

În acest context, Liceul „Orizont” din Bălți s-a aliniat inițiativei globale, organizând o serie de activități educative și practice dedicate elevilor, cadrelor didactice și întregii comunități școlare. Printre acțiunile desfășurate s-au numărat: **Distribuirea broșurilor informative** privind factorii de risc și modalitățile de prevenire a bolilor cardiovasculare; **Măsurarea tensiunii arteriale și a pulsului**, activitate coordonată cu sprijinul personalului medical al instituției; **Realiza-**

inimii se construiește prin alegeri zilnice: alimentație echilibrată, mișcare constantă și gestionarea stresului. Iar prin activitățile organizate, ne propunem să le oferim informații și exemple de care au nevoie pentru a avea grijă de propria sănătate.

rea și prezentarea posterelor și afișelor tematice, create de elevi, cu mesaje de încurajare pentru adoptarea unui mod de viață sănătos.

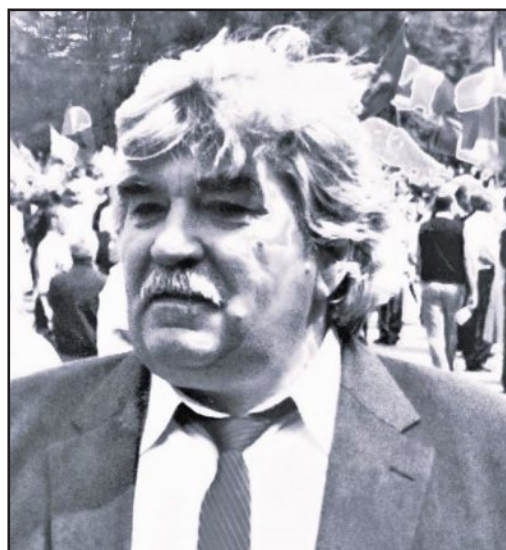

Atmosfera din instituție a transformat această zi într-o adevărată lecție de viață. Dincolo de cifre și statistici, mesajul transmis a fost clar: o inimă sănătoasă începe cu fiecare dintre noi. Prin acțiuni simple, dar constante, comunitatea școlară demonstrează că educația pentru sănătate poate fi trăită, nu doar predată.

Angela PÂSLARAȘ,
profesoară de biologie și chimie,
IPÎ Liceul „Orizont”, Bălți

„Zburătorul cu aripi de cuvinte”

Recent s-au împlinit 40 de zile de când nu mai este printre noi Ionel Căpiță: „zburătorul cu aripi de cuvinte”, cum l-a numit Nicolae Dabija, la 14 martie 2010, în prefața cărții de versuri „Lăsați-mi dragostea”, apărută în același an la Chișinău. Sufletul lui zbuciumat a urcat la ceruri să completeze cohorta de îngeri păzitori ai neamului: Mihai Eminescu, Lucian Blaga, Grigore Vieru, Ion Ungureanu, Emil Loteanu, Nicolae Dabija... S-au mai rărit rândurile noastre cu un patriot, un oștean vrednic ce ar face cinste unei armate ștefaniene. Îi vom simți lipsa deoarece mereu a fost cu vorba, dar și cu fapta, în primele rânduri ale Mișcării de Eliberare și de Trezire a Conștiinței Naționale. Pentru el poezia a fost, după cum zicea Dabija în acea introducere „Să fii poet într-un timp netrebnic”. la cartea citată anterior: „sabie, speranță, lan de spice, suflet al neamului, o lacrimă a salvării”.

Aici e oportun să fac trimitere la poemul „Clipa înălțării”: „Îmi doresc să trăiesc clipa,/ când aş putea spune/ cu inima împăcată:/ mă bucur că am putut fi/ de folos acestui neam,/ din care mă trag./ Și să cad... ca un steag”. Cu adevărat, așa a și căzut ca un steag pe câmpul de luptă. Steag ce se vrea ridicat de alții și dus mai departe până la izbânda finală.

Al doilea autograf ce mi l-a oferit regretatul Ionel Căpiță a fost la un an de la apariția cărții „Dangăt de dor”: „A.V. – frate cu Demnitatea românească. Trăiască România Mare! Cu drag, Ionel Căpiță, 22.03.13”. Era în luna martie și de aici semnificația mesajului. Observăm că nu toate autografele au un calapod, depinde de cel care scrie, dar și de cel căruia îi este adresat și contextul momentului.

Creația acestui poet și publicist de forță a definit-o exact și punctual scriitorul Ion Proca pe coperta a doua a cărții menționate mai sus: „Poeziile lui Ionel Căpiță sunt mai mult niște tâlcuri. Și tâlcul lor nu trebuie să-l

„În umbra tăcerii/ Un clopot sună cu jale,/ Un clopot”
Ionel Căpiță

dur pe-alocuri, autorul încearcă prin scurtimea versului să ne arate lungimea gândului”. Crezul artistic al lui Ionel Căpiță ar fi cel transpus în poemul „Comoara Sfântă”: „Ca mama și ca tata/ În lumea asta nu-s/ Ne dăm mai bine seama,/ La ceruri când s-au dus./ Ca Neamul și ca Țara/ În lumea asta n-am:/ Aceasta mi-i comoara/ Ce de la Domnu-o am”.

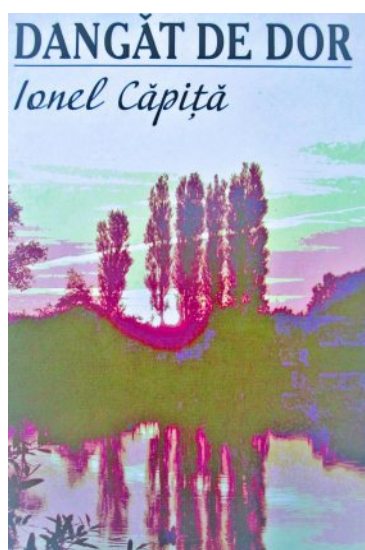
Așa a dorit pronia divină că să mă întâlnesc ocazional cu distinsul și adevăratul patriot pe străzile Chișinăului, cu vreo doi în urmă. Era la sfârșitul iernii cu un timp nu prea geros, dar Ionel Căpiță îmi apără în fața ochilor îmbrăcat la patru ace și cu o superbă căciulă brumărie din moși-strămoși lăsată, adică de la daci moștenită. Așa și l-am imortalizat într-o poză, frumos la chip și la suflet. A fost omul cu o coloană vertebrală de neclintit, ca un brad pe un vârf de munte. Dar deseori neînțeles până la capăt de către mai mulți dintre semenii săi, precum afirma în micropoemul „Suflet plebeu”: „Sufletul meu poate fi intuit/ dar cum să-l explici?/ Sufletul meu”.

Voi încheia aceste aduceri aminte cu cuvintele scriitorului Haralambie Moraru: „Ionel Căpiță este și va rămâne dintre cei dăruți. Cu multă generozitate. Anume din acest dar, cântărit cum cântărește filosoful, coboară către românul din Basarabia paginile și cărțile poetului, publicistului și eseistului Ionel Căpiță”. Îndemnul meu, către cei care l-au cunoscut sau poate nu, este să -i citească cărțile, deoarece, cum susținea el în poezia „Eu și cuvântul”: „Unde-ajunge-al meu cuvânt/ Tot acolo și eu sint./ Voi fi și când n-oi mai fi.../ De cuvîntu-mi va trăi. 11.03.2012”. Dumnezeu să-l odihnească în pace și să se roage și-n ceruri pentru Neam și Țară.

Andrei ROMĂNU

În această lume bezmetică, plină de invidie și ură, ranchiună și trădare și cu deznădăcinarea ce ia amploare, Ionel Căpiță a optat pentru dragoste, unitate de neam și țară. A fost direct și dur uneori ca o stâncă dacică, dar onest și cinstit. N-a suportat lingușirea, ploconirea, umilința. Poate și de aceea nu-și găsea locul și astămpărul: „În al lumii haos mare,/ Eu atât de mic mă simt,/ Pe pământ, aici, sub soare,/ De-ați ști voi, cât mi-i de strâmt... (De-ați ști). Pe parcursul anilor ne-am intersectat de mai multe ori, mai ales când a lucrat la Radio Moldova, apoi la manifestări și evenimentele de amploare din capitală. Dar ne-am simpatizat și înțeles dintr-o privire, de la suflet la suflet, deoarece eram pe aceleași unde de vibrație și trăire națională. A scris mai multe cărți în care și-a dezgolit inima, a fost sincer și tranșant în același timp.

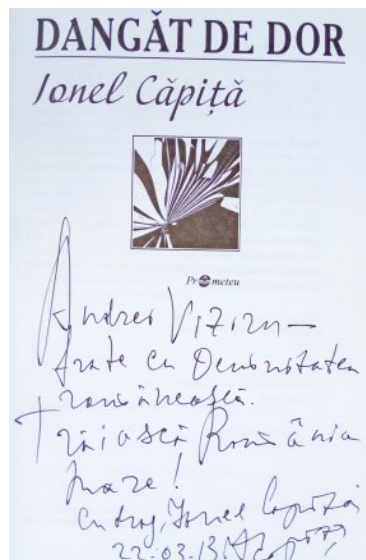
Am avut ocazia să asist la două lansări de carte ale lui Ionel Căpiță, cu un deceniu și ceva în urmă, în rezultatul cărora m-am ales cu două autografe dragi mie. Unul a fost pe prima pagină a volumului de versuri „Lăsați-mi dragostea”: „Poet, publicist, Demnitate – A.V. și om drag inimii mele. Al tău Ionel Căpiță. 28.01.11”. Recunosc, poet n-am devenit, poate în fotografie, după cum a afirmat într-un autograf regretatul Nicolae Dabija, dar rămâne ca această afirmație să fie

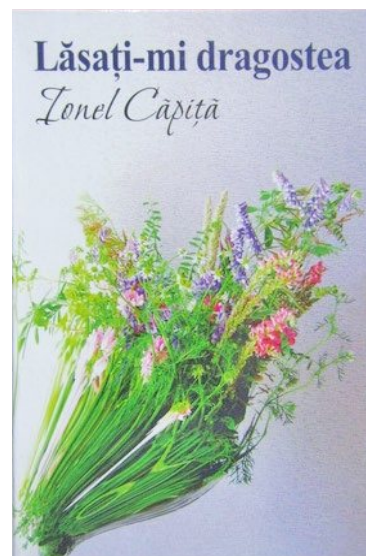
un avans pentru viitor. Dar dacă e să mai vin cu o referință la această carte, voi apela la un citat din prefața acestei cărți ce aparține lui N. Dabija: „Pentru el poezia se identifică cu lucrurile frumoase, eterne: țara cu toate ale ei de la pământ și până la stele, omul cu durerile și bucuriile sale... El vede poezia ca pe o armă. „Ia-o, să te știu înarmat”, își îndeamnă el cititorul. Ionel Căpiță se vrea un luptător, el cântă Neamul Românesc, Limba, Strămoșii, Părinții, Dorul, Pământul, Carpații, Țara: „Atâta am – o Țară și un Neam”.

Stilul este omul, de aceasta ne convinge și Vlad Pohilă pe coperta a doua a acestei cărți: „Scrie versuri din anii de școală. Poeziile

sale au un caracter meditativ, sunt marcate de un lirism de factură rustică, pe linia lui G. Coșbuc sau O. Goga, cu unele inflexiuni bacoviene. Nu vom găsi în creația lui Ionel Căpiță nimic fals, „tras de păr”, ticluit sau lucrat cu intenție – dimpotrivă, se face simțită o apreciabilă cursivitate, naturalețe,

ieșite dintr-o captivantă sinceritate a mesajelor – fie astea pur lirice, intime, fie filosofice, fie de factură civică. Aceste caracteristici, puse în evidență cu referire la cartea de poezie *Dragoste și neîmpăcare* (2002), sunt valabile și pentru volumul de eseuri, schițe, tablete și nuvele *Icoana ciuruită* (2008), și pentru cartea de versuri „Lăsați-mi dragostea”.

cauți pe după ceafă. El spune pe de-a dreptul, fără ocolișuri și mari fasoane de modernism. Laconic și

Seniorii revin la școală

Peste 150 de persoane în etate (mai mari de 60 de ani) din Chișinău, Bălți și Cahul s-au înscris, în noul an academic, la Universitatea de Vârsta a Treia, un program educațional susținut de Ministerul Educației și Cercetării, care promovează învățarea continuă și incluziunea socială a seniorilor. Participanții urmează un curs obligatoriu de abilități digitale, necesar pentru adaptarea la viața cotidiană în era tehnologiei, dar și unul opțional, ales dintr-o ofertă variată ce include limba engleză, educația juridică, istoria secolului XX sau longevitatea sănătoasă.

Scopul acestor activități este de a dezvolta competențe utile și de a menține o minte activă și conectată la realitățile sociale. În premieră, programul a fost extins prin formarea unei grupe online, destinate persoanelor cu dizabilități și celor din mediul rural, oferindu-le posibilitatea de a participa la activitățile educaționale indiferent de locația în care se află.

Potrivit Secretarului de Stat al Ministerului Educației și Cercetării, Liudmila Stih, instituția menționată supra reprezintă un

exemplu că procesul educațional nu are limite de vârstă. Ea a subliniat că acest program reflectă solidaritatea între generații și recunoașterea valorii seniorilor în comunitate.

Oficialul a menționat că, prin astfel de inițiative, ministerul își propune să contribuie la construirea unei societăți incluzive, în

care fiecare persoană are oportunitatea de a învăța și de a se implica, indiferent de vârstă. Extinderea rețelei destinate pentru Universitatea de Vârsta a Treia și diversificarea programelor de studiu intensifică dialogul între generații și promovarea învățării pe tot parcursul vieții în Republica Moldova.

UE: Două stadioane multifuncționale, inaugurate la Cimișlia

Două stadioane multifuncționale moderne au fost construite cu suportul Uniunii Europene în orașul Cimișlia. Amatorii sportului vor avea posibilitatea să practice în aer liber baschet, volei și tenis. De asemenea, aceste terenuri au capacitatea de a găzdui competiții oficiale, antrenamente și diverse evenimente comunitare.

La inaugurare, s-au desfășurat demonstrații sportive și dansuri, echipele locale intrând în posesia de echipamente, mingi de baschet, volei și tenis. De remarcat că acum 8 luni, acest teren era inutilizabil. Iar în prezent cele două stadioane sunt dotate cu suprafețe de joc de calitate superioară, rezistente la condițiile meteorologice, tribune moderne și accesibilitate pentru persoanele cu necesități speciale.

Adam Grodzicki, șef adjunct al Departamentului de Coopera-

te transforma spații neutilizate în centre moderne pentru sport și viață comunitară.”

La rândul său, Tomasz Horbowski, director de țară al So-

lidity Fund PL în Moldova, a specificat că „Susținem proiecte care modernizează orașele și apropie oamenii. Aceste terenuri multifuncționale vor încuraja sportul și spiritul de comunitate, fundamentul unei dezvoltări durabile.”

Valoarea investiției totale pentru stadioanele din Cimișlia a fost de 5,4 milioane de lei, dintre care 3,8 milioane au fost alocate de Uniunea Europeană, înscriinduse într-un proiect de revitalizare urbană a încă 4 orașe: Râșcani, Nisporeni, Ceadăr-Lunga și Hâncești, cu un buget total de peste 17 milioane de lei. Proiectul face parte din inițiativa „EU4Moldova Rezilientă: Stat sigur, comunități puternice”, implementată de Solidarity Fund PL în Moldova.

re al Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, a declarat că „UE sprijină dezvoltarea comunităților din Basarabia prin investiții care aduc beneficii directe cetățenilor. Inaugurarea stadioanelor din Cimișlia arată cum parteneriatul dintre autoritățile locale și Uniunea Europeană poa-

Picturi ale elevilor Liceului „Igor Vieru”, expuse la Parlament

Elevi ai Liceului Academic de Arte Plastice „Igor Vieru” din Chișinău și-au prezentat din lucrările lor la Expoziția de pictură „Motive urbane”, inaugurată la sediul Legislativului Republicii Moldova. La eveniment au participat elevi, cadre didactice, angajați și vizitatori ai Parlamentului. Astfel, pe parcursul lunii octombrie curent, amatorii artelor vor avea ocazia să descopere lucrări cu titluri extrem de sugestive,

prin care frumosul devine accesibil tuturor. Arta nu are hotare și ne apropie pe fiecare de valorile universale.”

La rândul său, Anatolie Gherasimov, profesor de arte plastice la aceeași instituție, a subliniat că expoziția aduce în prim-plan diverse viziuni asupra vieții urbane, iar „Elevii și-au dorit ca lucrările lor să ajungă în Parlament, acest vis devenind în sfârșit realitate – acum le poate vedea întreaga țară.”

De remarcat că cum ar fi: „Singurătate”, „La vatra neamului”, „Nostalgie”, „Orașul”, „Cartierul meu iarnă” ș.a.

Lilia Scutar, directoarea liceului, a menționat că la expoziție sunt așteptați cei care doresc să descopere talentul noii generații și să privească Chișinăul prin ochii tinerilor artiști. Ea a mai spus că „Suntem onorați că Parlamentul găzduiește această expoziție. Lucrările prezentate sunt rodul muncii elevilor noștri, adevărate lucrări de diplomă,

absolvenții Liceului obțin o educație secundară completă și sunt pregătiți să continue studiile în domeniul artelor la nivel universitar. La AP „Igor Vieru” este o instituție de învățământ specializată, care pune la dispoziția învățăcelilor săi posibilitatea să-și dezvolte talentul artistic, prin studiul unor obiecte ce țin de desen, pictură și istoria artelor, completate de disciplinele generale.

Reporter UPP

Concurs de eseuri pentru elevii minorităților etnice

Ministerul Educației și Cercetării (MEC) a lansat un concurs național de eseuri destinat elevilor care aparțin minorităților etnice din Republica Moldova. Scopul acestei inițiative este de a promova limbile maternе, valorile culturale proprii și rolul acestora în societatea moldovenească.

Prima ediție a concursului are ca temă „Casa noastră – Republica Moldova”, iar lucrările vor fi redactate în limba maternă a participantului. Elevii sunt încurajați

să abordeze subiecte legate de limba, cultura, istoria și tradițiile comunității lor, evidențiind contribuția acesteia la diversitatea culturală a țării.

Participarea este deschisă elevilor din școlile cu predare în alte limbi decât româna, dar și celor din școlile cu predare în limba română care aparțin minorităților etnice.

Lucrările vor avea următoarele cerințe:

- Elevii din clasele primare și gimnaziale: eseu de o pagină;
- Elevii din clasele liceale: eseu de până la 1,5 pagini;

- Format: document Word, font Times New Roman, mărime 12, spațiere 1,5.

Textele trebuie să conțină numele complet al elevului, clasa, instituția de învățământ și numele cadrului didactic coordonator. Termene importante:

- 15 octombrie 2025 – termenul-limită pentru trimiterea cererilor de participare;
 - 24 octombrie 2025 – data până la care trebuie transmise eseurile.
- Fiecare participant poate concura o singură dată, la o singură secțiune lingvistică.

Eseurile vor fi trimise prin e-mail la centrele lingvistice dedicate fiecărei limbi minoritare:

- **limba ucraineană:** iunyi.doslidnic1@gmail.com, coordonator Diana Ignatenco, tel. 067113911;
- **limba bulgară:** mlizsledovatel.be@gmail.com, coordonator Donca Nikolova, tel. 076885834;
- **limba rusă:** tibulisciaivalea@rambler.ru; coordonator Valentina Țibulschaia, tel. 079436155;
- **limba găgăuză și secțiunea multilingvă** (limbile altor

minorități etnice din Republica Moldova): tanarulcercetator@gmail.com, coordonator Maria Uzun, tel. 068500727.

Premierea câștigătorilor va avea loc pe 21 februarie 2026, în contextul celebrării Zilei Internaționale a Limbii Materne. Pentru detalii suplimentare, elevii și profesorii coordonatori se vor adresa la Serviciul politici în domeniul relațiilor interetnice din cadrul MEC, persoană de contact:

Ivan Duminica ivan.duminica@mec.gov.md; +373 67441717.

Univers Pedagogic *pro*

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: universs2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 2394

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ŞEF	► Oxana Paraşciuc
REDACTOR PRINCIPAL	► Iulian Bogatu
REPORTER	► Silvia Țurcan
CORECTOR	► Elvira Țăganaş-Pânte
MACHETATOR	► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>